TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2009. gada 23. decembrī *

Lieta C-403/09 PPU

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 68. un 234. pantam, ko *Višje Sodišče v Mariboru* (Slovēnija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 19. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2009. gada 20. oktobrī, tiesvedībā, ko ierosināja

Jasna Detiček

pret

Maurizio Sgueglia.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], tiesneši R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], E. Juhāss [*E. Juhász*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] (referents) un D. Švābi [*D. Šváby*],

* Tiesvedības valoda — slovēņu.

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],
sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā 2009. gada 19. oktobra pieteikumu, kas Tiesā iesniegts 2009. gada 20. oktobrī, par steidzamības piemērošanu lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši Reglamenta 104.b pantam,

ņemot vērā trešās palātas 2009. gada 27. oktobra lēmumu apmierināt minēto pieteikumu,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2009. gada 7. decembrī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— J. Detičekas [*Detiček*] vārdā — B. Žibrets [*B. Žibret*], *odvetnik*,

— M. Sgueljas [*Sgueglia*] vārdā — L. Varanelli [*L. Varanelli*], *odvetnik*,

— Slovēnijas valdības vārdā — N. Aleša Verdira [N. *Aleš Verdir*], pārstāve,

— Čehijas valdības vārdā — M. Smoleks [*M. Smolek*], pārstāvis,

— Vācijas valdības vārdā — J. Kempere [*J. Kemper*], pārstāve,

— Francijas valdības vārdā — B. Bopēra-Manoka [*B. Beaupère-Manokha*], pārstāve,

— Itālijas valdības vārdā — I. Bruni [*I. Bruni*], pārstāve, kurai palīdz F. Arena [*F. Arena*], *avvocato dello Stato*,

— Latvijas valdības vārdā — K. Drēviņa, pārstāve,

— Polijas valdības vārdā — M. Arciševskis [*M. Arciszewski*], pārstāvis,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — A. M. Rušo-Žoē [*A.-M. Rouchaud-Joët*] un M. Žebre [*M. Žebre*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātu,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV L 338, 1. lpp.) 20. panta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp J. Detičeku un M. Sguelju par viņu meitas Antonellas [*Antonella*] aizgādību.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Regulas Nr. 2201/2003 preambulas 12. apsvērums ir izteikts šādi:

"Šajā regulā noteiktais piekritības pamats lietās par vecāku atbildību ir izveidots, ņemot vērā bērna intereses, jo īpaši tuvuma kritēriju. Tas nozīmē, ka piekritība ir, pirmkārt,

bērna pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstij, izņemot dažus gadījumus, kad pastāvīgā dzīvesvieta mainīta saskaņā ar vienošanos starp personām, kam ir vecāku atbildība."

4 Šīs regulas preambulas 16. apsvērumā ir precizēts:

"Šai regulai nevajadzētu liegt dalībvalstu tiesām veikt pagaidu [noregulējuma] pasākumus, tostarp aizsardzības pasākumus steidzamos gadījumos attiecībā uz personām vai īpašumu, kas atrodas šajā valstī."

5 Minētās regulas preambulas 21. apsvērumā ir noteikts:

"Dalībvalstī taisītu spriedumu atzīšana un izpilde jābalsta uz savstarpējas uzticēšanās principu, un neatzīšanas iemesli jāsaglabā noteiktā minimuma līmenī".

6 Regulas Nr. 2201/2003 preambulas 33. apsvērumā ir noteikts:

"Šajā regulā [tiek] atzītas pamattiesības un respektēti Eiropas Savienības Pamattiesību hartas [proklamēta 2000. gada 7. decembrī Nicā (OV C 364, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Harta")] principi. Jo īpaši ar to tiek izdarīti centieni nodrošināt to bērna pamattiesību ievērošanu, kas noteiktas [Hartas] 24. pantā."

7 Šīs regulas 2. pantā ir paredzēts:

"Šajā regulā:

[..]

4. ar terminu "spriedums" saprot laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, kā arī dalībvalsts tiesas spriedumu, kas saistīts ar vecāku atbildību, neatkarīgi no tā, kā spriedums var tikt dēvēts, tostarp, dekrēts, rīkojums vai lēmums;

[..]

11. ar terminu "nelikumīga aizvešana vai aizturēšana" saprot bērna aizvešanu vai aizturēšanu, ja:

a) ar to tiek pārkāptas uzraudzības [aizgādības] tiesības, kas iegūtas ar spriedumu, likumu vai nolīgumu, kuram ir juridisks spēks saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms aizvešanās vai aizturēšanas;

un

b) aizvešanas vai aizturēšanas laikā uzraudzības [aizgādības] tiesības atsevišķi vai kopīgi tika faktiski īstenotas, vai arī tās tiktu šādi īstenotas, ja nebūtu notikusi aizvešana vai aizturēšana. Uzraudzību uzskata par kopīgi īstenotu, ja saskaņā ar lēmumu vai likumu viena persona, kam ir vecāku atbildība, nevar lemt par bērna dzīvesvietu bez citas personas piekrišanas, kam ir vecāku atbildība."

8 Minētās regulas 8. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalsts tiesām ir piekritīgas lietas par vecāku atbildību par bērnu, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir šajā dalībvalstī brīdī, kad tiesā iesniegta prasība."

9 Šīs pašas regulas 20. pantā ar nosaukumu "Pagaidu [noregulējuma] pasākumi, tai skaitā aizsardzības pasākumi" ir noteikts:

"1. Steidzamos gadījumos šīs regulas noteikumi neliedz dalībvalsts tiesām noteikt tādus pagaidu [noregulējuma] pasākumus, ieskaitot drošības pasākumus, attiecībā uz personām vai lietām minētajā dalībvalstī, kurus attiecīgajā dalībvalstī paredz likums, arī tad, ja saskaņā ar šo regulu lietas izskatīšana pēc būtības piekrīt citas dalībvalsts tiesai.

2. Pasākumus, kas minēti 1. punktā, pārtrauc piemērot brīdī, kad dalībvalsts tiesa, kurai saskaņā ar šo regulu ir piekritība pēc būtības, ir veikusi pasākumus, ko tā uzskata par atbilstošiem."

10 Regulas Nr. 2201/2003 21. panta 1. un 3. punktā ir paredzēts:

"1. Dalībvalstī pasludināts spriedums pārējās dalībvalstīs atzīstams bez kādas īpašas procedūras.

[..]

3. Neskarot šīs nodaļas 4. iedaļu, jebkura ieinteresētā puse, ievērojot šīs nodaļas 2. iedaļā paredzētās procedūras, var pieprasīt lēmumu par to, lai spriedums tiktu vai netiktu atzīts.

[..]"

Hāgas 1980. gada konvencija

11 Hāgas 1980. gada 25. oktobra Konvencijas par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem (turpmāk tekstā — "Hāgas 1980. gada konvencija") 12. pantā ir paredzēts:

"Ja bērns ir ticis nelikumīgi aizvests vai aizturēts atbilstoši 3. pantā minētajiem noteikumiem un ja, uzsākot lietu, tās Līgumslēdzējas Puses, kurā atrodas bērns, tiesā vai

administratīvajā iestādē ir pagājis mazāk nekā gads kopš nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas datuma, iestādei, kurai lieta ir piekritīga, jādod rīkojums par bērna atgriešanos nekavējoties.

Tiesai vai administratīvajai iestādei, pat ja lietas izskatīšana uzsākta pēc šī panta pirmajā daļā minētā viena gada termiņa beigām, jādod rīkojums par bērna atgriešanos, ja vien netiek pierādīts, ka bērns ir iedzīvojies jaunajā vidē.

Ja tiesai vai administratīvajai iestādei pieteikuma iesniedzējā valstī ir pamats uzskatīt, ka bērns ticis nogādāts uz citu valsti, tā var apturēt lietas izskatīšanu vai noraidīt pieprasījumu par bērna atdošanu."

12 Hāgas 1980. gada konvencijas 13. pants ir izteikts šādi:

"Neskatoties uz iepriekšējā panta noteikumiem, pieteikuma saņēmējas Līgumslēdzējas Puses tiesai vai administratīvajai iestādei nav pienākuma dot rīkojumu par bērna atgriešanos, ja persona, institūcija vai kāda cita iestāde, kas iebilst pret bērna atgriešanos, pierāda, ka —

a) persona, institūcija vai kāda cita iestāde, kura ir uzņēmusies rūpes par bērnu, viņa aizvešanas vai aizturēšanas laikā nav izmantojusi savas tiesības uz aizbildnību [aizgādnības tiesības] vai ir piekritusi aizvešanai vai aizturēšanai, vai nav iebildusi pret to; vai

b) ja pastāv nopietns risks, ka viņa vai viņas atdošana sagādās bērnam fizisku vai psiholoģisku kaitējumu vai citādi radīs neciešamu situāciju.

Tiesa vai administratīvā iestāde var atteikties dot rīkojumu par bērna atgriešanos, ja tai kļūst zināms, ka bērns iebilst pret atgriešanos un ir sasniedzis attiecīgu vecumu un brieduma pakāpi, lai spētu atbildēt par saviem uzskatiem.

Apsverot šajā pantā norādītos apstākļus, tiesām vai administratīvajām iestādēm jāņem vērā informācija, kas attiecas uz bērna sociālo stāvokli un ko sniedz bērna pastāvīgās dzīvesvietas Centrālā iestāde vai kāda cita kompetenta iestāde."

Valsts tiesiskais regulējums

13 Atbilstoši Civilprocesa kodeksa (*Zakon o pravdnem postopku*) 411. panta 1. un 3. punktam:

"1. Tiesvedības gaitā sakarā ar laulību strīdiem un strīdiem par vecāku attiecībām tiesa var, pamatojoties uz vienas puses prasību vai pēc savas iniciatīvas, pieņemt pagaidu [noregulējuma] pasākumus par kopīgo bērnu aizgādību un aprūpi, kā arī pagaidu [noregulējuma] pasākumus par saskarsmes tiesību atņemšanu vai ierobežošanu vai par saskarsmes norises noteikumiem.

[..]

3. Iepriekšējos punktos minētie pagaidu noregulējuma pasākumi tiek pieņemti atbilstoši likuma, kas regulē aizsardzības pasākumus, normām."

14 Atbilstoši Likuma par izpildi un aizsardzības pasākumiem (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*; turpmāk tekstā — "*ZIZ*") 272. panta 1. punktam:

"Tiesa nosaka pagaidu noregulējuma pasākumu, lai nodrošinātu nemateriāla rakstura prasības, ja prasītājs ticamā veidā pierāda [..], ka tam ir tiesības uz šādu prasījumu vai arī ka tam radīsies šāda prasījuma tiesības pret pretējo pusi. Prasītājam ir ticami jāpierāda [..], ka lēmums ir vajadzīgs, ka tas novērš spēka pielietošanu vai grūti atlīdzināma kaitējuma rašanos."

15 *ZIZ* 267. pantā ir paredzēts:

"Pagaidu noregulējuma pasākums var tikt noteikts pirms tiesvedības uzsākšanas, tiesvedības laikā, pēc tiesvedības izbeigšanas, kamēr vēl spriedums nav izpildīts."

16 *ZIZ* 278. panta 2. punktā ir noteikts:

"Tiesa izbeidz tiesvedību un atceļ izpildītās darbības arī, pamatojoties uz parādnieka prasību, ja apstākļi, sakarā ar kuriem tika noteikts pagaidu noregulējuma pasākums, ir vēlāk mainījušies un līdz ar to pasākums nav vairāk vajadzīgs."

17 Likuma par laulībām un ģimenes attiecībām (*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*) 105. panta 3. punktā ir paredzēts:

"Ja vecāki, neraugoties uz sociālās palīdzības dienestu atbalstu, nav spējuši vienoties par bērnu aizgādību un audzināšanu, tiesa, pamatojoties uz viena vai abu vecāku lūgumu, var nolemt, ka visi bērni tiek nodoti viena vecāka aizgādībā vai arī ka daži bērni tiek nodoti viena vecāka, bet pārējie bērni otra vecāka aizgādībā. Tāpat tiesa var pēc savas iniciatīvas nolemt, ka visi bērni vai daži no tiem tiek nodoti trešās personas aizbildnībā [..]."

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

18 J. Detičeka, Slovēnijas pilsone, un M. Sguelja, laulātais, (notiek laulības šķiršanas procedūra) dzīvoja Romā (Itālija) 25 gadus. Viņu meita Antonella ir dzimusi 1997. gada 6. septembrī.

19 2007. gada 25. jūlijā kompetentā Tivoli (Itālija) tiesa (turpmāk tekstā — "Tivoli tiesa"), kurā vērsās laulātie J. Detičeka un M. Sguelja ar pieteikumu par laulības šķiršanu, kas attiecās arī uz Antonellas aizgādību, piešķīra pagaidu pilnīgas viņas aizgādības tiesības M. Sgueljam un noteica, ka pagaidām viņa ir jāievieto Romas Kalasantiāņu māsu aprūpes namā.

20 Tajā pašā dienā J. Detičeka kopā ar savu meitu Antonellu pameta Itāliju, lai atgrieztos Slovēnijā, Zgornje Poljčane [*Zgornje Poljčane*] pilsētā, kurā viņas šobrīd vēl joprojām dzīvo.

21 Ar 2007. gada 22. novembra lēmumu *Okrožno sodišče v Mariboru* (Mariboras apgabaltiesa) (Slovēnija), kas tika apstiprināts ar *Vrhovno sodišče* (Augstākā tiesa) (Slovēnija)2008. gada 2. oktobra lēmumu, Tivoli tiesas 2007. gada 25. jūlija rīkojums tika atzīts par izpildāmu Slovēnijas Republikas teritorijā.

22 Pamatojoties uz šo *Vrhovno sodišče* lēmumu, *Okrajno sodišče v Slovenski Bistrici* (Slovēnijas Bistricas kantona tiesa) (Slovēnija) tika uzsākta izpildes procedūra, lai bērns tiktu atdots M. Sgueljam, ievietojot viņu iepriekš minētajā namā. Tomēr ar 2009. gada 2. februāra rīkojumu šī tiesa atlika aplūkojamo izpildi līdz galīgai tiesvedības pamata lietā pabeigšanai.

23 2008. gada 28. novembrī J. Detičeka vērsās *Okrožno sodišče v Mariboru*, lai tā noteiktu pagaidu noregulējuma un aizsardzības pasākumus, piešķirot viņai bērna aizgādību.

24 Ar 2008. gada 9. decembra rīkojumu šī tiesa apmierināja J. Detičekas pieteikumu un noteica viņai Antonellas pagaidu aizgādnības tiesības. Tā savu lēmumu pamatoja ar kopā skatītām Regulas Nr. 2201/2003 20. panta, kā arī Hāgas 1980. gada konvencijas 13. panta normām un to argumentēja, balstoties uz apstākļu maiņu un bērna interesēm.

25 Šajā sakarā tā nolēma, ka Antonella ir iekļāvusies sociālajā vidē Slovēnijā. Atgriešanās Itālijā, viņu piespiedu kārtā ievietojot aprūpes namā, būtu pretrunā viņas labklājībai, jo tas radītu nenovēršamu fizisku un psiholoģisku traumu. Tostarp Slovēnijā notikušās tiesvedības laikā Antonella izteica cerību, ka viņa paliks pie mātes.

26 M. Sguelja par šo rīkojumu iesniedza iebildumu šajā pašā tiesā, kura viņa prasību noraidīja ar rīkojumu par pagaidu noregulējumu 2009. gada 29. jūnijā.

27 M. Sguelja *Višje Sodišče v Mariboru* (Mariboras Apelācijas tiesa) (Slovēnija) par šo pēdējo rīkojumu cēla prasību.

28 Šādos apstākļos *Višje Sodišče v Mariboru* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus divus prejudiciālos jautājumus:

"1) Vai saskaņā ar Regulas [Nr. 2201/2003] 20. pantu Slovēnijas Republikas ([Eiropas Savienības] dalībvalsts) tiesai ir kompetence noteikt aizsardzības pasākumus, ja citas dalībvalsts tiesa, kam saskaņā ar minēto regulu ir kompetence izskatīt lietu pēc būtības, ir jau noteikusi aizsardzības pasākumu, kas ir atzīts par izpildāmu Slovēnijas Republikā?

Apstiprinošas atbildes gadījumā uz šo jautājumu:

2) Vai Slovēnijas tiesa, piemērojot valsts tiesisko regulējumu (kā tas ir atļauts saskaņā ar Regulas [Nr. 2201/2003] 20. pantu), var noteikt aizsardzības pasākumu atbilstoši Regulas [Nr. 2201/2003] 20. pantam, ar kuru tiek grozīts vai atcelts galīgs un izpildāms aizsardzības pasākums, kuru ir noteikusi citas dalībvalsts tiesa, kam saskaņā ar Regulu [Nr. 2201/2003] ir kompetence izskatīt attiecīgo lietu pēc būtības?"

Par steidzamības tiesvedību

29 *Višje sodišče v Mariboru* lūdza lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot steidzamības tiesvedību, kas ir paredzēta Reglamenta 104.b pantā.

30 Iesniedzējtiesa pamatoja šo lūgumu, apgalvojot, ka pastāv izpildāms tiesas nolēmums par aizsardzības pasākumiem, ko pieņēmusi Itālijas tiesa, uzticot bērna aizgādību tēvam, un tam pretējs tiesas nolēmums par aizsardzības pasākumiem, ko pieņēma Slovēnijas tiesa, kurā bērna aizgādība ir piešķirta mātei. Tā ir konstatējusi arī vajadzību rīkoties ātri, jo nokavēts lēmums būtu pretējs bērna interesēm un varētu nelabojami sabojāt attiecības starp viņu un tēvu. Šī tiesa visbeidzot norāda, ka pats pieņemtā pasākuma pagaidu raksturs kā aizsardzības pasākums attiecībā uz bērna aizgādību liek Tiesai steidzami iejaukties, lai nepagarinātu tiesiskās nedrošības stāvokli.

31 2009. gada 27. oktobrī Tiesas trešā palāta pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas nolēma apmierināt šo iesniedzējtiesas pieteikumu lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot steidzamības tiesvedību.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

32 Ar šiem diviem jautājumiem, kas ir jāpārbauda kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 2201/2003 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas atļauj dalībvalsts tiesai noteikt pagaidu noregulējuma pasākumu attiecībā uz vecāku atbildību, ar kuru bērna, kas atrodas šīs dalībvalsts teritorijā, aizgādība tiek piešķirta vienam vecākam, ja citas dalībvalsts tiesa, kam saskaņā ar minēto regulu ir kompetence izskatīt pēc būtības

strīdu par bērna aizgādību, ir jau pieņēmusi nolēmumu, ar kuru pagaidām šī bērna aizgādība ir piešķirta otram vecākam, un ja šis nolēmums ir ticis atzīts par izpildāmu pirmās dalībvalsts teritorijā.

33 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Kopienu tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās noteikumi, bet arī tās konteksts un mērķi, kādi ir tiesiskajam regulējumam, kurā tā ietilpst (skat. šajā sakarā it īpaši 2000. gada 18. maija spriedumu lietā C-301/98 *KVS International*, *Recueil*, I-3583. lpp., 21. punkts; 2006. gada 23. novembra spriedumu lietā C-300/05 *ZVK*, Krājums, I-11169. lpp., 15. punkts, un 2009. gada 22. oktobra spriedumu lietā C-301/08 *Bogiatzi* (laulātā *Ventouras*), Krājums, I-10185. lpp., 39. punkts).

34 Turklāt no pastāvīgās judikatūras izriet, ka dalībvalstīm ir ne tikai to valsts tiesību normas jāinterpretē tā, lai tās atbilstu Kopienu tiesībām, bet arī jārūpējas, lai tās nepamatotos uz tādu sekundāro tiesību normu interpretāciju, kas būtu konfliktā ar Kopienu tiesību sistēmā aizsargātajām pamattiesībām vai citiem Kopienu tiesību vispārīgajiem principiem (skat. šajā sakarā 2003. gada 6. novembra spriedumu lietā C-101/01 *Lindqvist*, *Recueil*, I-12971. lpp., 87. punkts, kā arī 2007. gada 26. jūnija spriedumu lietā C-305/05 *Ordre des barreaux francophones et germanophone* u.c., Krājums, I-5305. lpp., 28. punkts).

35 Vispirms, ir jānorāda, ka atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 preambulas 12. apsvērumam tajā noteiktais piekritības pamats lietās par vecāku atbildību ir izveidots, ņemot vērā bērna intereses, jo īpaši tuvuma kritēriju.

36 Atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 8. pantam jurisdikcija lietās par vecāku atbildību vispirms ir dalībvalsts, kurā ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta brīdī, kad tiesā iesniegta prasība, tiesām. Ņemot vērā ģeogrāfisko tuvumu, šīs tiesas kopumā vislabāk spēj novērtēt, kas atbilst bērna interesēm.

37 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, kā arī *Okrožno sodišče v Mariboru* 2008. gada 9. decembra rīkojuma izriet, ka Tivoli tiesai saskaņā ar minēto 8. pantu ir kompetence lemt pēc būtības par visiem jautājumiem attiecībā uz vecāku atbildību pamata prāvā.

38 Tomēr Regulas Nr. 2201/2003 20. panta 1. punktā ir paredzēts, ka noteiktos apstākļos dalībvalsts, kurā atrodas bērns, tiesām ir tiesības noteikt tādus pagaidu noregulējuma pasākumus vai drošības [aizsardzības] pasākumus, kurus attiecīgajā dalībvalstī paredz likums, arī tad, ja saskaņā ar šo regulu lietas izskatīšana pēc būtības piekrīt citas dalībvalsts tiesai. Tā kā tas ir izņēmums no šajā regulā paredzētās kompetenču sistēmas, šī tiesību norma ir jāinterpretē sašaurināti.

39 Kā tas izriet no paša Regulas Nr. 2201/2003 20. panta 1. punkta teksta, šajā tiesību normā norādītās tiesas ir tiesīgas noteikt šādus pagaidu noregulējuma vai aizsardzības pasākumus tikai tad, ja ir ievēroti trīs kumulatīvi nosacījumi, proti, ka attiecīgajiem pasākumiem ir jābūt steidzamiem, tie ir jāpieņem attiecībā uz personām vai lietām, kas atrodas dalībvalstī, kurā atrodas šīs tiesas, un tiem ir jābūt pagaidu raksturam (skat. šajā sakarā 2009. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-523/07 *A*, Krājums, I-2805. lpp., 47. punkts).

40 Tādējādi viena no šiem trim nosacījumiem neievērošanas sekas ir tādas, ka norādītajam pasākumam nevar tikt piemērots Regulas Nr. 2201/2003 20. panta 1. punkts.

41 Vispirms ir jāpievēršas steidzamības nosacījumam.

42 Tā kā Regulas Nr. 22101/2003 20. panta 1. punktā tiesai, kam nav kompetences izskatīt lietu pēc būtības, tiek atļauts izņēmuma gadījumā noteikt pagaidu noregulējuma pasākumu attiecībā uz vecāku atbildību, ir jāuzskata, ka steidzamības jēdziens, ko ietver

minētā tiesību norma, attiecas vienlaikus uz bērna situāciju un uz to, ka nav praktiski iespējams iesniegt lūgumu attiecībā uz vecāku atbildību tiesā, kam ir kompetence izskatīt lietu pēc būtības.

43 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *Okrožno sodišče v Mariboru* 2008. gada 9. decembra rīkojumā konstatēja situācijas steidzamību Regulas Nr. 2201/2003 20. panta 1. punkta izpratnē, atsaucoties uz apstākļu maiņu pēc tam, kad Tivoli tiesa noteica pagaidu noregulējuma pasākumu attiecībā uz vecāku atbildību, piešķirot pilnīgu bērna aizgādību tēvam. Šī apstākļu maiņa izrietēja no tā, ka starplaikā bērns bija labi integrējies vidē, kurā šobrīd dzīvo Slovēnijā. Šādos apstākļos *Okrožno sodišče v Mariboru* uzskatīja, ka bērna atgriešanās Itālijā, kam jānotiek, izpildot Tivoli tiesas rīkojumu, radītu situāciju, kas varētu būtiski kaitēt viņa labklājībai.

44 Tomēr *Okrožno sodišče v Mariboru* norādītie apstākļi neļauj pamatot secinājumu par steidzamību Regulas Nr. 2201/2003 20. panta 1. punkta izpratnē.

45 Pirmkārt, situācijas steidzamības atzīšana tādā gadījumā, kāds ir šajā lietā, būtu pretrunā dalībvalstīs pieņemtu nolēmumu savstarpējas atzīšanas principam, kas ir iedibināts ar Regulu Nr. 2201/2003; pats šis princips ir balstīts, kā tas izriet no minētās regulas preambulas 21. apsvēruma, uz dalībvalstu savstarpējas uzticības principu.

46 No tiesību normām, kurās ir nostiprināti iepriekšējā punktā nosauktie principi, it īpaši ir jāmin Regulas Nr. 2201/2003 28. panta 1. punkts, saskaņā ar kuru nolēmumi, kas ir pieņemti par vecāku atbildības īstenošanu izcelsmes dalībvalstī, kuras teritorijā tie ir

izpildāmi, principā ir jāizpilda dalībvalstī, kurā izpilde tiek prasīta, kā arī minētās regulas 31. panta 3. punkts, kurā ir aizliegts nolēmumu, kura izpilde tiek lūgta, pārskatīt pēc būtības.

47 Šajā lietā tiesa, kam ir kompetence izskatīt lietu pēc būtības, tas ir, Tivoli tiesa, ir pieņēmusi pagaidu nolēmumu attiecībā uz vecāku atbildību un šis lēmums ir atzīts par izpildāmu Slovēnijā. Ja apstākļu maiņa, kas izriet no pakāpeniska procesa, kāda ir bērna integrācija jaunajā vidē, būtu pietiekama, lai tiesai, kam nav kompetences lemt pēc būtības, atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 20. panta 1. punktam tiktu piešķirtas tiesības pieņemt pagaidu noregulējuma pasākumu, ar kuru tiek grozīts pasākums attiecībā uz vecāku atbildību, ko pieņēmusi tiesa, kam ir kompetence izskatīt lietu pēc būtības, iespējamais izpildes procedūras dalībvalstī, kurā tiek prasīta izpilde, gausums veicinātu apstākļu rašanos, lai pirmajai tiesai ļautu aizkavēt lēmuma, kas ir atzīts par izpildāmu, izpildi. Šāda šīs normas interpretācija iedragātu šīs regulas pašus pamatprincipus.

48 Otrkārt, ir jānorāda, ka šajā lietā bērna situācijas maiņa izriet no nelikumīgas aizvešanas Regulas Nr. 2201/2003 2. panta 11. punkta izpratnē. *Okrožno sodišče v Mariboru* noteiktais pagaidu noregulējuma pasākums ir pamatots ne tikai ar Regulas Nr. 2201/2003 20. panta 1. punktu, bet arī ar Hāgas 1980. gada konvencijas 13. pantu, kas ir piemērojams vienīgi nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas gadījumā.

49 Situācijas steidzamības atzīšana tādā gadījumā, kāds ir šajā lietā, būtu pretēja Regulas Nr. 2201/2003 mērķim, kas ir izbeigt bērnu nelikumīgu aizvešanu vai aizturēšanu dalībvalstu starpā (skat. šajā sakarā 2008. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-195/08 *PPU Rinau*, Krājums, I-5271. lpp., 52. punkts). Pieļaujot, ka pasākums, kas paredz vecāku atbildības grozīšanu, var tikt pieņemts atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 20. panta 1. punktam, sekas būtu, ka, nostiprinot faktisko situāciju, kas radusies nelikumīgas rīcības rezultātā, tiktu nostiprināts tā vecāka stāvoklis, kurš ir atbildīgs par nelikumīgo aizvešanu.

50 Turklāt, kā tas izriet no Regulas Nr. 2201/2003 20. panta 1. punkta, pagaidu noregulējuma pasākumi ir jāpieņem attiecībā uz personām, kas atrodas dalībvalstī, kurā atrodas tiesa, kam ir kompetence pieņemt šādus pasākumus.

51 Pagaidu noregulējuma pasākums attiecībā uz vecāku atbildību, ar kuru tiek grozīta bērna aizgādība, nav pieņemts tikai attiecībā uz pašu bērnu, bet arī attiecībā uz vecāku, kuram ir no jauna uzticēta bērna aizgādība, kā arī uz otru vecāku, kuram šāda pasākuma pieņemšanas rezultātā tiek atņemta šī aizgādība.

52 Šajā gadījumā ir skaidrs, ka viena no personām, attiecībā uz kurām ir pieņemts šāds pasākums, proti, tēvs, dzīvo citā dalībvalsti un nekas nenorāda, ka viņš atrastos dalībvalstī, kuras tiesa prasa kompetenci atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 20. panta 1. punktam.

53 Visbeidzot iepriekš minētos apsvērumus apstiprina prasības, kas izriet no Regulas Nr. 2201/2003 preambulas 33. apsvēruma, atbilstoši kuram regulā ir atzītas pamattiesības un respektēti Hartas principi, it īpaši lai nodrošinātu to bērna pamattiesību ievērošanu, kas noteiktas tās 24. pantā.

54 Ir jānorāda, ka viena no šīm bērna pamattiesībām ir noteikta Hartas 24. panta 3. punktā, proti, regulāri uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar abiem vecākiem, kuru ievērošana neapstrīdami atbilst ikviena bērna vissvarīgākajām interesēm.

55 Regulas Nr. 2201/2003 20. pantu nevar interpretē tādējādi, ka tas neievērotu minēto pamattiesību.

56 Šajā sakarā ir jākonstatē, ka bērna nelikumīga aizvešana viena vecāka vienpusēji pieņemta lēmuma rezultātā lielākoties atņem bērnam iespēju regulāri uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar otru vecāku.

57 Tādējādi Regulas Nr. 2201/2003 20. pantu nevar interpretēt tādā veidā, ka tas vecāks, kurš ir nelikumīgi aizvedis bērnu, to varētu izmantot kā instrumentu, lai paildzinātu faktisko situāciju, ko ir radījusi viņa nelikumīgā rīcība, vai lai leģitimētu šīs rīcības sekas.

58 Protams, atbilstoši Hartas 24. panta 3. punktam bērna pamattiesības regulāri uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar viņa abiem vecākiem var ierobežot, ja šāda primāra interese izrādās pretrunā ar citām bērna interesēm.

59 Tādējādi ir jāsecina, ka pasākums, kas rada šķēršļus regulārai personisku attiecību un tiešu kontaktu uzturēšanai ar abiem vecākiem, var tikt pamatots vienīgi ar citu bērna interešu esamību, kas ir nozīmīgākas par to interesi, kas ir minēto pamattiesību pamatā.

60 Tomēr visu iesaistīto interešu līdzsvarota un saprātīga novērtēšana, kam ir jābalstās uz objektīviem apsvērumiem attiecībā uz pašu bērna personu un viņa sociālo vidi, būtībā ir jāveic tiesvedībā tiesā, kam ir kompetence izskatīt lietu pēc būtības atbilstoši Regulai Nr. 2201/2003.

61 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2201/2003 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tādos apstākļos, kādi ir pamata lietā, tas neatļauj dalībvalsts tiesai noteikt pagaidu noregulējuma pasākumu attiecībā uz vecāku atbildību, ar kuru bērna, kurš atrodas šīs dalībvalsts teritorijā,

aizgādība tiek piešķirta vienam vecākam, ja citas dalībvalsts tiesa, kam saskaņā ar minēto regulu ir kompetence izskatīt pēc būtības strīdu par bērna aizgādību, ir jau pieņēmusi nolēmumu, ar kuru pagaidām šī bērna aizgādība tiek piešķirta otram vecākam, un ja šis nolēmums ir atzīts par izpildāmu pirmās dalībvalsts teritorijā.

Par tiesāšanās izdevumiem

62 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tādos apstākļos, kādi ir pamata lietā, tas neatļauj dalībvalsts tiesai noteikt pagaidu noregulējuma pasākumu attiecībā uz vecāku atbildību, ar kuru bērna, kurš atrodas šīs dalībvalsts teritorijā, aizgādība tiek piešķirta vienam vecākam, ja citas dalībvalsts tiesa, kam saskaņā ar minēto regulu ir kompetence izskatīt pēc būtības

strīdu par bērna aizgādību, ir jau pieņēmusi nolēmumu, ar kuru pagaidām šī bērna aizgādība tiek piešķirta otram vecākam, un ja šis nolēmums ir atzīts par izpildāmu pirmās dalībvalsts teritorijā.

[Paraksti]